

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování.

Dals Bože dítky,
rač pomoc dáti rádně je vychovati.

Ze záhybů moderní duše.

III.

Zrcadlem života společenského jest život rodinný. Jaká bývá společnost lidská, taková rodina. Proniká-li křesťanský řád a mrav hluboko srdce lidská, jest život rodinný nejkrásnějším výkvětem společenským. Příjemné teplo upřímnosti a poctivosti vyzařuje z rodiny křesťanské, jeho vlny zahřívají vlahým dechem rodící se ctnosti společenské a občanské. Křesťanská rodina nezná klamu, křesťanská státní společnost nezná zvůle a úskoků. Vše je v ní prodchnuto duchem učení Kristova: „milovati budeš bližního svého jako sebe samého.“

Žijeme v takových rodinách? Moderní rodina je věrným odleskem moderního státu. Firma „křesťanský“ zůstala na domě, ale rodinní skřítkové volí si osud emigrantů, odcházejí za hranice.

V nynější rodině neupřímnost, v nynější společnosti pokrytectví. Moderní člověk — jsou ovšem čestné výjimky — zcela dobře by mohl představovati boha Triglava. Jednu tvář nosí doma, druhou přioděje se mezi přáteli, třetí pak navleče si, kdykoliv udá se mu upadnouti mezi protivníky. Dobře dí Shakespeare*): „Ba, celý svět je divadlo a muži a ženy jsou jen hercové a herečky, jež vystoupí a zase odejdou a jeden člověk hraje mnoho úloh . . .“

V moderní rodině děti vyměnily si úlohu s rodiči. Otec volá na syna: „Pane synu, pojdte sem.“ Syn pak jemu odpovídá: „Přeješ-li si, tatíku, se mnou mluvit, přijď ty ke mně!“ A otec s matkou jsou hodni a poslušní! Úzkostlivě sledují každý pohled svých dětí, aby i rozkazu jejich předešli a dětem ve všem vyhověli, co srdce ráčí. Syn komanduje a starý otec execíruje. Dcera u rodinného krbu vládne, stařícká matka v něm zapaluje oheň a nosí vodu. Až směšno jest, vzpomene-li si člověk, že staří, jimž z vůle Boží náleží vésti mladé k dokonalosti, křepčí tak, jak mladí jim pískají. Nedivme se! Staří nedostávali „hodin“ v muzice jako to moderní mládež má.

V poctivých rodinách — jimž se nyní starosvětských přizdívá — učila se odrostlejší děvčata napřed zašívati, přísti, vařiti a jiné domácí práce konati. Všechno to učení obstarala rozumná matka beze zbytečných výloh. V moderní rodině i venkovského městečka patří k národní uvědomě-

*) „Sedm stupňů věku lidského.“

lostí, aby děvčata chodila do tanečních hodin. Pak chodí do „léru“, kdež za drahý peníz učí se šít šaty — ovšem dle moderních stříhů — vzorně dle modního listu. Učí se vyšívati šátečky, zástěrky, límce, zápěstky, zhotovují krajky, všechno krásné, ale otázka je, zda všem potřebné.

Zamyslí se každý nad budoucností školních děvčat vida je robiti rozličné sítky a krásné věci na rámech vyšívati a při tom — lokty na pravo i levo světlo rozsévati.

Vůbec celá moderní výchova dívčí, ač má v sobě mnoho krásného, má přemnoho nepotřebného, nepraktického. Známý jsou stížnosti do různých pensionátů, jež přemílají prostá děvčata venkovská na směšné dámy. Učí se tam vařiti, jako by potom až domů přijdou, ustavičně jen veliké hostiny měly strojiti. Není to do nebe volající, odciziti takto prosté dívky venkovské jejich venkovským jednoduchým domácnostem a venkovským prostičkým životním poměrům? „Videant consules“ měli by si vždycky vzpomenouti správcové podobných ústavů na začátku školního roku, když po obcích a novinách rozesílají prospekty svých ústavů!

Je známo a nikdo to řádným rodičům nezazlívá, že chtějí svým dětem zaopatřiti „lehčí chléb“ tím, že je posílají do různých škol. Nad tím se však musí prozíravý člověk pozastaviti, vidí-li mezi mládeží odborné a střední školy navštěvující odpor a hnus ke stavu, z něhož vzešli.

Příklady nad jiné poučné naléztí možno na celoročních školách rolnických. Chovanci je navštěvující vstupují do nich s úmyslem státi se pány, zaujati spíše nebo později místo hospodářských příručích u velkostatků. Jakmile dá otec syna do takové školy a uvolí se nésti náklad na udržování synovo, již tím považuje syna za vybytého z domu otcovského. Sám mnohý otec domnívá se klamně, že na jeho syna po dokončené návštěvě školy odborné čeká místo hospodářského adjunkta ne jedno, ale aspoň deset. Vidí ho již v duchu, jak rozkazuje lidem při polní práci, jak všechno pevnou rukou vede a lidem dobrý příklad dává. Synovi samému ani nenapadne, že by po ukončených takových studiích zůstal doma rodičům na obtíž. A ejhle! Vychodí školu — a zůstává doma. Z počátku užívá odpočinku po roce plném práce a učení, zadává různé žádosti o místa a ony vracejí se mu zpět s přípisem: „Wir bedauern ihnen mitzuteilen . . .“ První neúspěch, zklamání. Vše ho doma mrzí. Jsa na škole obyčejně ve větším městě, životu vesnickému odvykl, poznal rozličné zábavy, jichž se mu ve vesnici nedostává. Rmoutí se, uzavírá v sebe, stává se netrpělivým, netrpělivostí a nedůtklivostí uráží své rodiče. Oni již také rozmrzeli vyčítají mu, že se mu do práce nechce a — mír v rodině na dlouho je podkopán, rodina proti sobě rozdvojena.

Poznává takový absolvent pak pravdivost přísloví: „Všude dobře, když je doma nejhůře.“ Bývá ještě šťasten, dostane-li se k advokátovi, notáři neb úřadům — za písaře. Tam ho přivedla snaha rodičů učiniti ho „pánem“, vtloukající mu svůdné názory o blahobytu „velkých pánů“, jimiž v očích venkovského lidu jsou učitelé, kněží a hospodářští úředníci. Tříkrát nešťasten, kdo domněnkám oněm věří, příliš idealně o stavech jmenovaných soudí a do nich k vůli hmotnému zaopatření vstupuje. „Lehčímu chlebu“ byl určen, suchou jeho kůru pak ohryzává.

Se stanoviska křesťanského učení nelze nikomu vyčítati, touží-li po zlepšení svých hmotných poměrů. Vždyť „jest hoden dělník mzdy své“ a slouží-li člověk svědomitě společnosti lidské, má ona povinnost tak se o něho postarati, aby slušně mohl býti živ a pracující sám má důsledně právo slušného postavení se domáhati. Známo, že mnoho lidí spojenými silami vedeni myšlenkou jednou více vykonají než jednotlivci. Moderní

doba organisuje, slučuje lidi stejných cílů a snah v jednotné tábory. Ani snad nechťic napodobuje vymřelé zřízení cechovní. Obláčí staré tělo v nový rubáš a staví mu na hlavu novodobou — kokardu.

I stavové t. zv. střední, dotknuti elektrickým proudem doby nové, napodobují stavy učené — sdružují se, sáhají ku svépomoci. Ale co platna bude taková svépomoc, když vše schopné a nadané ze stavů těch žene se na studie na školy střední a pak vysoké, aneb jen na měšťanské a pak jiné odborné! Popřátí vzdělání synům a dcerám svým a pak ponechatí je při stavu svém vlastním, málokterý otec ze stavů nižších se odhodlá. Nevysvětlitelným zůstává, proč rodiče jediného syna mající při značném majetku svém posílají ho na studie. Co mohou očekávati od takového syna, když mu zřejmě svým rozhodnutím ukazují tak málo lásky ku svému stavu? Je ovšem každému volno zvoliti si stav jakýkoliv, ale má přece člověk vedle povinností k sobě samému i povinnosti k celku, aby jej svým jednáním nepoškozoval. Výtka tato platí zrovna tak i stavům vyšším, vysokým státním a zemským úředníkům, jimž snad není třeba posílati dcery své na ústavy učitelek, aby do provdání svého ve stavu učitelském působily. Kde v domě dětí mnoho a majetek neveliký, tam ničeho nelze namítati proti tomu, obrátí-li se děti k rozličným stavům jiným.

Doma ve stavech středních zůstávají z pravidla jen ti, kdož nemají „dobrou hlavu“ a ze schopných, kdož nemají prostředků ke studiím. Na ústavech prospou a prosejí se jako na řesetu; komu los méně stkvoucí padl, padne, brána ku „chlebu lehčímu“ se mu zavírá.. Vrhne se — na řemeslo. Propadlé neschopné studenty lid posílá — na ševcovinu. Utočištěm všech nedostudovaných, kdož snahu mají aspoň k nějakému užitku býti, jest řemeslo, práce hospodářská, továrny. Jak platná jest práce toho druhu lidí, snadno si lze představití a proto právem ozývají se hlasové v živnostnictvu nepřijímati těch, kdož odevšad neslavně byli propuštěni, všeho zkusili a k ničemu jinému se již nehodí.

A jak se vede těm intelligentům, kteří vystudovali a zralými i schopnými byli uznáni zastávati úřady a hodnosti různé? Mnohý prostudoval celý otcovský podíl svůj a s prázdnýma rukama stojí pod stromem, s něhož usmívají se na něho vábíva jablka — budoucí místa jeho působnosti. Pevně sedí ona na svých větvích bez pohnutí. Z dola vztahuje se po nich sta rukou. Ob čas vichr a bouře některé smete se stromu, ruce všech čekatelů ženou se po něm a pod stromem pak zuří boj o jablko. Vždyť jest to jablko životem, v něm uzavřeno dřímá štěstí, plno nadějí a tužeb a vůkol šíří příjemnou vůni, proto stojí za onen boj. Bezradni stojí dole vystudovaní; strom vysoký, jablka nedostížná. Šplhají mnozí po stromu, aby urvali jablko, shazují se na vzájem v soulezu, a podaří-li se někomu takto jablka dosíci — což jest to mezi tak mnohé! Dav prostudovaných pode stromem netrpělivě hlučí, proklíná studia, touží na vyhozené peníze, proklíná celou komunitu a — chápe se nástrojů, aby z kořenů vyvrátil strom i s jablky. Toť studovaný proletariát! Co jim platna osvěta, k čemu učili se znáti problémy filosofické, záhady světové, poesii klasiků, zajímavosti soustav arithmetických, když nedostává se jim chleba!

Příště dále.

Vychovávejme příkladem.

Uvažuje J. M. Kadlčák.

Člověk je bytost na světě nejdokonalejší. Je korunou všeho tvorstva, ale jenom tenkrát dospěje k vrcholu dokonalosti, stane se perlou nejceněnější, když udusí v sobě zárodky zla a rozumnou výchovou dobro Tvůrcem v srdce a duši vstípené vypěstí v mohutné síly, jež zdolají nejprudší bouře vášní rozčeřených i útoky zloby všeliké. Vždyť ani tělesné mohutnosti bez cviku pečlivého a vytrvalého nevyspějí k dokonalosti. Jakž teprv duševní vlohy a nadání by zakrněly, kdyby je zkušený, moudrý a neúnavný vychovatel nepěstil, nezdokonaloval, nešlechtil.

Bez výchovy není dokonalosti pozemské, není ušlechtilosti. Člověk musí býti veden, aby došel cíle, jež Bůh nám vytkl na pouti pozemské. Tím méně dovede jistě a bezpečně kráčet za cílem posmrtným, vůdce-li nemá spolehlivého. Není tudíž neoprávněno pořekadlo: ukaž mi, jaké máš vychovatele a povím ti, kam dospěješ. Vychovatelství právem za umění nad všechna umění se klade, a dobrý, dokonalý vychovatel na zemi za dobrodince největšího se považuje u všech národů, jež vybredli z hnusné tmy naprosté nevzdělanosti a zvířecké nevyspělosti.

Nemysli však nikdo a nespolehej: vychovatel sám pořídí všechno, je tedy zbytečno — ne-li škodливо — do výchovy zasahovati a spolupůsobiti. Není osudnějšího a také hříšnějšího předsudku nad mínění, že stačí, svěřiti dítky vychovateli za mzdu jakoukoliv zjednanému a pak již bezstarostně pachtiti se buď za požitkem svůdným a mámivým, anebo poklady shromáždovati lichvářsky.

Byť vychovatel sebe více se přičinil a mistrem byl nad mistry, sám díla vychovatelského k zdárnému výsledku nepřivede, všichni-li činitelové nespolepůsobí, anebo dokonce snad boří základy, na nichž vychovatel buduje.

Nestačí nikterak vychovatel, u nás tedy hlavně učitel a kněz, na obrovský úkol, jakýmž zajisté je zdárná výchova dítek, nýbrž bezpodmínečně nutna je blahodárná součinnost všech ostatních činitelů, kteří ve výchově dítek se uplatňují.

Všichni pak mnoho nesvedou, budují na písku, důsledně-li nepoužijí nejúčinnějšího, nejspolehlivějšího a nejvydatnějšího prostředku vychovatelského, jímž byl, je a bude vždy: dobrý příklad.

Kdyby člověk na světě ničeho neviděl, neslyšel, nezažil, nezkusil, kdyby nikdo slovem zla nepokáral a dobra nepochvalil, kdybychom dítěti nevytkli chybičky, neodměnili ani pohledem blahopřejným dobrou vůli a snahy nepochválili dobré: dobrý příklad-li ve všem dáme svěřenci — nezbloudí a cíle Bohem každému vytknutého se nemine.

Proto právem žádá se po nás, abychom ve všem potřebném a ušlechtilém důkladně jsouce vyškoleni byli žákům ve všem dobrém vzorem a příkladem a všechno, což po svých svěřencích žádáme, sami konejme bezvadně, neboť ne podle slov řídí se jiní, nýbrž podle skutků našich.

Z té příčiny dbejme, aby škola nám svěřená byla celé osadě vzorem úpravné čistoty a pořádku, jak po stránce zevnější, tak i vnitřním ladem a vkusnou čistotou. Nemluvme často a mnoho: to a ono tak a tak by mělo býti, nýbrž bez řeči vykonejme, čeho třeba a nečekejme, až jiní za nás vykonají.

Již budova školní s okolím má blahodárně působiti na mládež školu navštěvující. Nelze-li nic jiného učiniti, urovnejme třebas vlastní rukou

prostranství před školou, odstraňme všechno, což se přičií vkusu, čistotě, pravidlům zdravotním. Je-li možno, zasadme před školu vzorný strom ušlechtilý, keře bobulové anebo ozdobné, chodníčky srovnejme souladně a drobným šterkem neb pískem posypme, zbývající pak půdu buď v záhonky proměňme a pestrými květinami ozdobme, anebo alespoň v zelený proměňme pažit. Kde je místa dosti, lze před školou vysázení příznačné rostliny místní květeny a živým plotem území ozdobiti, anebo jiné pozoruhodné rostliny tam vysadíme, aby chodec povšíml si zvláštností pozoruhodných. Na zdech nestrpíme ničeho, což by rušilo dojem lahodný. Okna i dvěře, stěny a štíty, ploty a vrata: všechno jako nové, bez poruchy, účelně a přiměřeně natřené.

Má-li býti na škole nápis? Budova školní zevnějškem zdaleka má hlásati: zde je škola, a každý poutník, spatřiv úhlednou budovu vzorně ošetřovanou, má poznati na první pohled: tam je škola — ale nápis patří k celku. Dejme na budovu nápis vhodně umístěný, vkusně provedený, budově i osadě přiměřený. Jaký? Ml se nejlépe zamlouvá, protože se všude nejlépe hodí a také vyhovuje všem požadavkům, prostý nápis: „Škola.“ Moudrý z tohoto nápisu vyčte všechno, člověku nerozumnému pak by ani celý Komenský nestačil.

Před vchodem je všude, kde se hledí čistoty, přístroj k utírání obuvi. Buď železné žebrovní mřížkované, anebo dřevěné utíradlo — podle místních poměrů a potřeb.

Na síni mile nás překvapí dláždění pestré, z cementových dlaždic provedené tak, že se pěkně dlažbou doplňuje celkový dojem chodby, ne příliš ostrými barvami šedo zelenými, aneb modrošedými natřené. Motivy z národního umění starodávného vhodně a účelně rozhozené na místech vhodných nám oznamují, že jsme ve škole moravské.

Na chodbě, na schodech, v předsíních, všude, kam oko zvědavce pronikne, i tam, kde cizí nenahlédne, čistota je příkladná. Nikde papírku ani smetí, ba ani prášku nespátříme. A po stěnách plno obrazů, průpovídek a diagramů.

Do bytu učitele, rodinného zátiší, děti i dospělí často vstupují. Vidí-li tam vždy lad a sklad ve všem, zajisté více budou povzbuzeni, aby doma rovněž dbali ve všem čistoty, než by na pouhé slovo, poučování dbali, vidouce v rodinném útulku učitele opak toho, co slyšeli.

V tomto směru nerozhodují slova učitele, nýbrž život v rodině jeho, mravy a způsoby, úprava bytu, vespolečné obcování rodičů a dítek, paní a služebných. Jednejme v rodině své tak, aby náš rodinný život vyhovoval ve všem křesťanskému mravu a požadavkům společenským — a mnozí budou následovati příkladu, aniž bude třeba přednášek o vlivu spořádané rodiny na okolí.

Jsou-li děti učitelovy příkladem rozpustilosti, zlomyslné nepřejnosti a jiných neřestí, otec učitel a choť jeho když se neustále sváří, celý den hubuje jeden přes druhého, všude zračí se rozháranost, nepořádek, hrubost a snad i horší ještě chyby pozoruje okolí, zdaž pak slovo pronikne, začne-li vychovatel podobný jiné kárat a napomínat?

Ani sto nejlepších kazatelů nenapraví, co zkaží jediná rodina jakoukoliv nezářizovaností. Ne slovy krásnými, ale vzorným životem rodinným, domácností v každém ohledu bezvadnou, příkladem ušlechtilým působme na okolí a vykonáme veliké dílo vychovatelské.

Rovněž i v učirni více pořídíme ve všem dobrým příkladem, než dobrým slovem. Je-li učitel vzorem přesnosti, budou i jeho odchovanci

vynikati v tomto směru. Jsem-li vždy na místě včas, navyknou i děti přicházeti v pravou chvíli. Sám-li mám obuv i oděv bez poskvrny, úbor můj-li je vždy bezvadný, budou i žácijeviti snahu, aby šat i tělo bylo čisté. Vidí-li děti stále vlídnou, usměvavou tvář, nebudou se mračit a zarputile kabonit. Sám-li mluvím bezvadně, nevypustím-li hrubého slova z úst, i svěřenci osvojí si časem ušlechtilější, lepou mluvu. Nestrpím-li nikde ani papírku, ani prášku, pavučiny, navyknou i děti podobné obezřetnosti, jež počátkem je povšechné čistoty zevnějšť. Ne bezdůvodně pravíme: jablko nepadne daleko od stromu. A celá řada jiných přísloví to dotvrzuje. Pravdu dí přísloví: Jak do lesa houkneš, taková ozvěna. Jaký otec — taký syn, jaká matka — taká dcera, a jaký učitel — taký žák.

Zakazuj dítkám kuřbu, když tě žáci neuvidí bez dýmky a nezbytná „viržinka“ mnohdy až do učírny zabloudí. Vytýkej pijanství jiným, když sám teprve „při dvanácté“ přicházíš na chuť a děti slyší den ze dne od rodičů i čeledínů: „Ten váš učitel byl zase . . .“ Nabádej omladinu k čistotě mravů, když sám životem svým hlásáš opak.

A tak v rodině vlastní, ve škole, ve společenském životě, všude bude směrnatý příklad náš — nikoliv slovo.

Ano příklad rozhodujícím je činitelem ve výchově.

Nedávno proběhla novinami zpráva, jak na Hané v jisté vesnici pacholátko se přidívovalo, když rezník zabíjel vepře. Nepozorovaně vplížilo se do jizby a ostrým nožem sestřičku mladší podřezalo dítě, aby se prý dovědělo, bude-li sestřička též tak kvičet, jako před chvílkou kvičel vepř. Ejhle, jak hrozný doklad, kterak mohutně působí příklad.

Mnozí ani netuší, jak děsné spousty mravní působí známé rčení: „však tomu děti ještě nerozumí —“. Jenom pozorujte děti v nejtěplejším věku a přesvědčíte se, jak napodobují v řeči, posuncích i činech všechno, co vidí a slyší — napodobují všechno — i věci nejhanebnější!

Vždyť i dospělí mnohdy mimovolně mluví a jednají tak, jak to vidí na osobách, o nichž mají mínění, že jsou společensky anebo duševně povýšenější. Což se neopíčí venkovan po měšťáku, dívka po hospodyni, učeň po tovaryši, prostý jinoch po zběhlém studentu, nevinná dívka po lecjaké poběhlici?

Vzpomínám živě na událost ze života rodiny inteligenta. Před křížem klečí choť a vedle hošík. Modlí se společně. „Mami — a náš tatínek se nemodlí?“ — znenadání modlitbu přerušuje dítě, šeptajíc matce do ucha pochybu zlou. „Modlí — modlí — drahoušku“ — ujišťuje matka, ale hošík hlavinkou divně kroutí a „Otčenáš“ plete. — „Proč tatínek také neklečí s námi“ — vyzvídá malý filosof. Zde máte ze života doklad, jaký vliv má příklad.

Vykládejte jak chcete o Pánu Bohu: sami-li v jednání svém projevujete nevěru, marna vaše slova a bez užitku. Vidí-li žák, jak učitel ledabylo koná povinnosti své náboženské, anebo vůbec jich nekoná: myslíte, že vám uvěří, když mu budete vypravovat o všemocném Tvůrci? Byť sebe nadšenější vaše řeč, příkladu-li svěřenec nevidí, marné každé slovo. A proto marné výmluvy: nevěrec zbožných lidí nevychová a za vychovatele křesťanské mládeže se nehodí, když v srdci a duši přestal býti křesťanem, neboť ve výchově rozhodují příklady a ne slova.

Z toho všeho plyne, že marna práce naše, příkladem-li nebudeme působiti na svěřence své, a to v první řadě příkladem vlastním všude a ve všem.

List ze Slezska.

Čtená redakce! Laskavostí Vaší dostala se mi do rukou dvě čísla Vašeho časopisu na ukázkou. Prošel jsem je s uspokojením, ne že by v jiných listech nebylo věcí zajímavějších, ale proto, že list Váš drží se více skutečnosti nezabíhaje tolik do krajností, které pod heslem „pokroku“ čtenáře sice uchvacují na okamžik, aby tím více sklaman byl pak chladnou skutečností.

Co si mnohý mladý učitel neutrhne na hubě a neuškodí na zdraví, jen aby s tím dravým proudem, jemuž se říká pokrok, plavati mohl a ušel tak poroku a výtce zpátečnictví! A přece následky tohoto rychlého žití duševního (či literárního?) nejsou vábivé: časopisů celé haldy ve skříní nebo kde v prachu a plisni, hlavy plné teorie a kritiky — často sobě odporující, mysl plná pochybností o pravém směru vlastní práce, k níž se často pro samé úvahy a kritiky ani dostatí nelze, život samotářský, neznalost života lidu kol nás, toho lidu, který poučovati chceme, ač tento je ve mnohém nás praktičtější, pochybnosti náboženské a mnohdy i vnitřní rozervanost!

My ve Slezsku tomuto rychlému žití říkáme „pokrok“, ale našinec při tom není spokojen, tím méně však šťasten, naopak, tak mnohé zachvátí duševní únava v nejlepším věku života a ta končí buď omrzelostí, blazeovaností, fysickou ochablostí nebo zvrhá se tu v lenost a zevšednělost, tu v požívavost aneb i různé zlé vášně a náruživosti, z nichž pijanství není poslední.

A ty četné časopisy, které k únavě té přispěly hromaděním teoretické učenosti bez ladu a skladu, i ty odnášejí svůj díl — v rostoucí nesvědomitosti v placení, v nevšímavosti, jevíci se v haldě nerozřezaných celých ročníků! A děje-li se tak inteligentům našim pro všestranný pokrok školský horujícím, co teprvé říci o těch z našich řad, kteří z ústavu učitelských vyšli před 10—20 lety, aniž by dosud jen jeden časopis odborný odebírali? A činí tak mnozí proto, že jim — moc pohodlným — v tom chaosu myšlenek, návrhů, kritik a p. hlava jde kolem a oni odstrašení jsoucí jimi, trátí chuť i zájem na duševní práci vůbec.

Mohu, odvažuji se tvrditi, že kdyby z té spousty moderních myšlenek školských aspoň desátý díl se realizoval, mnoho by znamenalo; zatím však valná část všech těchto ideí a myšlenek v těch četných časopisech ukládaných zůstává duševně nezažitá a naši idealisté a fantastisté jdouce bezohledně v před, vždy víc a více vzdalují se půdy skutečnosti. Nazval bych to chorobnou psavostí, pro výchovu a život lidu neužitečnou. Stáváme-li se takto nervosnějšími, duševně znavenými, není tím řečeno, že bychom se stávali zároveň i — lepšími.

Arci politování hodnějšími ještě jsou ti z našich řad, a jest jich jmenovitě na našem Těšínsku hodně, kteří od mládí plavou v proudu všednosti a národní pisemnictví (i školské) jest jim dosud utopií. Bojí se totiž té nesnadné — spisovné řeči mateřské, již přece na svých školách vyučovati a pěstovati mají!

Věřili byste, že máme na českém Těšínsku celou řadu starších i něco mladších učitelů, kteří mimo „Schles. Schulblatt“ nečtou jediného českého listu? Věříte, že jsou i industriální učitelky české, jimž sice české názvosloví v ručních pracích jest zcela neznámé, ale které přes to odebírají jen „Modeblatty“ německé a českou mládež dívčí trachtují volapükem „štychy, nadle, mustry, šnyty, heklovati, saumy atd.“?

Je to k pláči, ale ještě více rozhořčíte se, slyšíte-li jejich výmluvy: „Já to jinak neumím, a co na tom záleží, jen když děti se naučí pracovat.“ A když našinec po marné radě veřejně na takovou nepřístojnost, na takové úmyslné zpátečnictví poukáže, dostane se mu názvu „nepřítel učitelstva“, „nepřítel slezského školství“, rýpal“ a p.!

Bývalý školdozorce Sýkora sem tam na takový nešvar v českých školách poukazoval, ale ani jednou neučinil vážný pokus k nápravě, ba ještě v okresní konferenci každé české slovo ignoroval a svou „amtsšprache“ valil, jako by bez ní školství naše rozsýpati se mělo. A přesto měl on i oni kazitelé mluvy mládeže (vyučovací řeči!) slovo „pokrok“ každou chvíli na jazyku! Pokrokem tím míněno patrně — němčení českých škol a komolení české řeči v nich ve prospěch němectví. Tak se stalo, že pro sám „pokrok“ nepřicházíme z místa a točíme se jako v zakletém kruhu.

Ký div, že ignorantům národního pokroku se toto pohodlné stanovisko zamlouvá. Jiní opět vidouce dobrou vůli svou zmařenu, znechutili si všecken pokrok, hledíce netečně a lhostejně k tomu, jak „stádo běží a kamení leží“.

Podotknouti třeba, že zvláště ti ignoranti naši jsou rozhodnými protivníky liberalismu a „šulfrajndlich“ pokroku, ale toho patentovaného — slezsko-německého.

Nedivte se, pakli lépe smýšlející z učitelstva českého stali se k heslu „liberalismus a pokrok“ nedůvěřiví, hledající, kde by zlato od pozlátka rozeznali. — Příště více.

Veritas.

O užívání obrazů biblických.

Podává *Fr. Pišmistr*, katecheta v Mor. Budějovicích.

Každý učitel má vyučovati „názorně“, a proto podporovati své vyučování vhodnými obrazy. Při vyučování náboženském užívání obrazů jest rovněž nezbytno. Vypravovati biblické děje a dětem důstojný, s dějem shodující se obraz neukázati, bylo by hříšno. Pravíme důstojný obraz! Nic nepůsobí tak intensivně v duši lidskou, jako krásný obraz. Jak důstojně upraveny mají býti obrazy biblické! Obraz shodovati se má úplně s dějem. Tak na př. bratři Josefovi prodali Josefa za 20 stříbrných, a na obraze kolorovaném vidí děti, že kupci dávají bratřím peníze „zlaté“! Zdá se to maličkovitě, ale i toho jest si bedlivě všímati. Mezi obrazy, kterých se ve škole nejvíce užívá, zasluhují největší chvály obrazy Herderovy, ve Freiburgu k dějepřavdě Schustrově vydané, které bývaly také reprodukovány v rytinách v našem školním biblickém dějepisu, ale bohužel byly nahrazeny z větší části méně vhodnými obrázky dle obrazů nadací faráře Santera ve Vídni vydaných. Obrazy Hölzlovy se většinou také méně hodí, jsou pro školu příliš malé a v křiklavých barvách provedeny; tváře osob jsou nesličny a nezobrazuje se v nich nikterak mysl, duše. Tu a tam užívá se též obrazů Hachette-ových, které jsou provedeny dle děl slavných mistrů starších i novějších, ale pro školu se také celkem nehodí. Obrazy Herderovy vynikají ušlechtilou koncepcí, zobrazují důležité události, nejsou přepíněny a neobsahují věcí zbytečných, které pozornost odvracují a mysl rozptylují. Obrazy Herderovy jsou skutečnou pomůckou ku povzbuzení citů nábožen-

ských i mravných. Bylo by si jen přáti, aby počet jejich byl rozmnožen, zvláště ve St. Zákoně.

Obrazy barevné mají přednost před nebarvenými proto, že se více se skutečnosti shodují a podávají dětem dokonalejší představy o osobách a věcech. Obrazy znázorňují, vysvětlují, oživují, doplňují vypravování a působí i v duši mocně. Co i oči viděly a co k sluchu intensivně doléhalo to utkví pevněji v paměti a dotýká se srdce mocněji. Obrazy činí dětem vypravování milým a poutavým. Co tu radosti bývá, jak září oči malých našich svěřenců, přineseme-li do školy obraz! Neukazujme však obrazu proto, abychom děti bavili a jim kratochvíli působili! „Vážně“ připojujeme k vážnému ději posvátný obraz.

Kdy má učitel obraz ukázati?

Nikdy před tím, než sama zobrazená událost byla vypravována. Co by tu děti na obraze viděly? Vždyť nemohou samy uhodnouti dle obrazu — neznámou událost! Nejprve tedy vypravuj katecheta sám děj a teprv, když jsi byl již všecko pověděl a zvláště to, co obraz představuje, ukaž obraz.

Jak ukazujeme obraz? Veď si při tom vážně, nečin žádných úvodů takových, kterými bys chtěl lákati zvědavost dítek a kterými bys snad i jejich očekávání napínal, tak že by se zklamaly, očekávající něco neobyčejného. Také nevyhlašuj za nějakou odměnu žáků, když obraz ukážeš, a netrestej některých tím, že bys je oddělil od ostatních žáků, aby obrazu viděti nemohli. Obraz ukazuješ za účelem jiným. Obraz ukážeme všem žákům n a j e d n o u.

Postavme se před děti tak, aby všechny viděti mohly; dopřejme dětem času, aby si obraz důkladně prohlédly. Mlčky, tiše ať obraz pozorují, neukazují naň a nepronášejí poznámek. Potom buď katecheta sám obraz vysvětlí, anebo dá jej od žáků vysvětliti, sám ukazuje na jednotlivé části jeho nebo slovy naznačuje, co děti mají vysvětlovati. Při tom vycházej vždy od osoby nejdůležitější, hlavní a postupuj přirozeně k věcem méně důležitým. Dle potřeby, dle stupně a chápavosti žáků vylož obraz vícekrát anebo si jej dej od jednotlivých žáků vyložiti. Nedovolme nikdy, aby žáci prstem obrazu se dotýkali.

Při všem dbejme kázně, neztrácejme děti s očí, zachovejme si pokoj a pořádek.

Po hodině nechej obraz ve škole, aby si ho mohly děti zvláště před a mezi hodinami učebnými všimati. Obraz budiž pověšen na stěně tam, kde by nebyl vydán žádné svévoli a nemohl býti porušen. Také nebuď umístěn mezi jinými obrazy, k nimž by se nehodil (ku př. mezi zvířaty a p.).

Příště dále.

Smích a veselá mysl zdravotními a výchovatelskými prostředky.

(Dle slovenské „Rodiny a školy.“)

Smichem, spánkem a naději přemáháme strasti každodenního života.

Smích je příjemný křečovitý pohyb dýchacího ústrojí, násilné stažení břišních a obličejových svalův, přirozený výraz spokojenosti a radosti, kdežto pláčem bolest a nespokojenost na jevo dáváme. Mezi všemi tvory na zemi jen člověk smáti se může.

Co bychom my, ubozí lidé, měli na světě, kdybychom se nemohli zasmáti pošetilostem cizím i svým vlastním.

Zvířata nemohou se smáti. Ona označují svoji radost zvláštními pohledy a pohyby. Pes vrtí ohonem, kůň radostí řičí, ptáček cvrliká a křídly třepoce.

Smích, pláč, bolest i radost patří k ekonomii života. Smích zvyšuje veselost a sílí nás. Těžce nemocný člověk se věru nezasměje.

Smáti se, až slzy vytrysknou, patří k nejvyššímu stupni smíchu.

Smích tak jako spánek sílí tělo i ducha, je to pravý balzám života.

Všichni lidé nasmějí se stejně. Ba i rozliční národové rozličně se smějí. Tak na př. černoši s plochou tváří, širokými ústy, tlustými rty, smáčknutým nosem jinak se smějí než Evropané.

Člověk s plnovousem směje se jinak než člověk s oholonou tváří. Žena směje se jinak než muž. Francouzi ze všech národů smějí se nejvíce.

Smích je dvojitý: přirozený a umělý. Herci učí se smáti před zrcadlem. Dvořané a diplomati umějí se též uměle smáti.

Abbé Damasceni rozeznává docela i letory dle koncových hlásek smíchu. „Hahaha“ smějí se cholerikové, „hehehe“ flegmatikové, „hihihi“ melancholikové, „hohoho“ sanguinikové. Z pravidla končí smích mužů na a, o; smích žen na e, i, které předchází vždy hláska h.

Žertem a smíchem kořeníme život.

Když bohyně lásky vystoupila z moře, prvé, co učinila, bylo, že se usmála na přírodu. Proto se prý ženy tak rády smějí.

Veselé nápady a žertovné vtipy pomáhají překonávat nehody a mrzuté případy, kdežto mysl nevrlá a mrzutá jich ještě zvětšuje. Sokrata ani při smrti bodrá jeho mysl neopustila. Diogenes žil vesele ve svém sudě, kdežto Alexandr, podmanitel světa, se nudil.

Smích podporuje zdraví. Pohybuje vnitřnostmi, pohyby ty budí pocit zdraví, a tak posilňuje duch tělo.

Umírající kardinál Salviani, vida, jak opice před zrcadlem klade si kardinálský klobouk jeho na hlavu, srdečným smíchem probudil se k životu a — ozdravěl.

F.

Rozhled školský.

Katolický spolek českého učitelstva na Moravě zahájil horlivé jednání, aby pro učitelstvo pořádán byl prázdninový universitní kurs, účastníkům jeho aby dostalo se podpory a zvláště aby služné učitelstva Moravského spravedlivě bylo upraveno. O výsledcích tohoto jednání podáme brzy podrobné zprávy.

Také ústřední výbor jménem všeho českého učitelstva na Moravě podá k jarnímu zasedání sněmovnímu petici, v níž uvedeny budou tyto požadavky:

I. Zrušení míst podučitelských.

II. Roztřídění osob učitelských.

a) v nezařazené učitele (učitelky), t. j. takové, kteří mají pouze vysvědčení dospělosti;

- b) v zařazené učitele škol obecných (nadučitele) a učitelky škol obecných (nadučitelky);
- c) v zařazené učitele škol měšťanských (ředitelé) a učitelky škol měšťanských (ředitelky);
- d) v učitelky ručních prací.

Zařazení do seznamu (statutu) učitelstva škol obecných staniž se bez jakékoliv žádosti osoby učitelské od 1. dne měsíce, kterýž následuje po zkoušce způsobilosti učitelské.

III. Stanovení platů.

Adjutum nezařazených učitelů 1200 K.

Zařazení učitelé škol obecných mají 1600, 1800, 2000 K; zařazení učitelé škol měšťanských 2200, 2400 K. Postup po 5 letech. Dosáhne-li učitel školy obecné místa učitelského na škole měšťanské po více než 5leté službě, budiž zařazen hned do vyššího stupně platu.

Pro učitelky ručních prací: za 4--6 hodin týdenního vyučování 300 K remunerace, za 7—10 hodin 500 K, za 11—14 hod. 650 K; při počtu 15 hodin může býti ustanovení definitivní na školách obecných s 800 K, na školách měšťanských s 900 K. Učitelkám přesporním náleží cestné — 2 km cesty tam a zpět počítá se za hodinu. Pokud se týče učitelek provdaných, jest si vésti tak, jako u neprovdaných téže kategorie.

IV. Služební přídavky dle stáří.

Přidavků pětiletých jest 7: pro učitele škol obecných po 200 K, pro učitele škol měšťanských po 250 K, počítaných ode dne zařazení do seznamu (po případě ode dne zkoušky způsobilosti). Pro učitelky ručních prací jest též 7 přidavků po 5 letech ode dne definitivního ustanovení.

Osobám učitelským dosud ustanoveným buďtež plat i přídavky vyměřeny tak, jako by je již od počátku dostávaly pedle nového zákona. Bude-li učitel školy obecné jmenován učitelem na škole měšťanské, buďtež mu vsechny přídavky zvýšeny na 250 K.

Funkční přídavky.

Pro školy jedno- a dvojtřídní 250 K, pro trojtřídní 300 K, čtyřtřídní 350 K, pětítřídní 400 K, trojtřídní měšť. 400 K, měšť. s obecnými nebo pro úplné školy měšť. 600 K. Za každé paralelní oddělení (pokud trvá) budiž přídavek 50 K, který se do pense nepočítá.

Osobní přídavky.

Oněm učitelům, kteří se do 20 let služebních nestali správci škol neb řediteli, budiž poskytnut osobní přídavek 400 K do výslužného počítaný. Avšak i správcové škol, nadučitelé a ředitelé měli by po 20letém působení v téže hodnosti obdržeti přiměřený přídavek, a bylo by jej stanoviti na 200 K.

Byty pro správce škol.

Správcům škol, nadučitelům a ředitelům náleží byt nejméně o 3 světnicích i s místnostmi vedlejšími, jejichž plošná výměra výslovně bud stanovena. Budiž nařizeno, že obce mají se postarati o zaopatření náležitých bytů. Není-li takového bytu, vyměří se náhrada, která obnáší: v obcích do 4000 obyvatel 300 K, do 10.000 obyvatel 500 K, do 20.000 obyv. 800 K. Lázeňská místa a taková místa, kde drahotní poměry neodpovídají počtu obyvatel, bylo by zařaditi do příslušné vyšší třídy bytného.

Aktivní přídavky.

V místech do 2000 obyv. pro učitele se základním platem 1600—320 K při 1800 K základního platu 400 K, při 2000 K 480 K; pro učitele škol měšťanských při 2200 K 400 K, při 2400 K 480 K; v místech ode 2000—10.000 obyv. pro učitele škol obecných podle základního platu 400, 500, 600 K a pro učitele škol měšťanských 500 a 600 K; v místech přes 10.000 obyv. pro učitele škol obecných 480, 600, 720 K a pro učitele škol měšťanských 600 a 720 K.

Kdož požívají naturálního bytu, dostávají poloviční aktivní přídavek.

Tu — analogicky s bytným — bylo by ustanoviti, aby aktivní přídavky pro lázeňská a jiná drahá místa byly patřičně zvýšeny.

Ustanovení pensijní.

- a) Všechna doba služební od zkoušky dospělosti budiž pro vyměření výslužného ustanovena;
- b) budiž dovoleno osobám učitelským, aby ukončivše 35. rok své služby, mohly jíti s plným služným do výslužby;
- c) výslužné budiž po 5. roce vyměřeno 40⁰/₀ a zvětšuje se ročně o 2⁰/₀;
- d) nejmenší výslužné osoby učitelské, příp. vdovy po učiteli nebudiž menší než 800 K; tu však bylo by třeba ustanoviti, že výslužné ženatého učitele — který z místních důvodů v mladém věku musí jíti do výslužby — nesmí býti nižší, nežli by připadlo jeho vdově i s přídavky na vychování;
- e) přídavky na vychování budtež propůjčeny až do 24. roku;
- f) doba služební na soukromé škole obecné budiž započítána, splatí-li se příslušné příspěvky pensijní;
- g) nárok na výslužné vztahuj se též na ty osoby učitelské (a jejich příslušníky), které působily na školách mateřských a školách továrních, ovšem jen tehda, splatí-li příslušné příspěvky pensijní;
- h) skončí-li učitel sebevraždou, nebudtež zaopatřovací požitky pozůstalých zkracovány;
- i) rozvedeným manželkám učitelů — nebyl-li rozvod jimi zaviněn — budtež přirčeny tytéž nároky na výslužné;
- k) úmrtí kvartál budiž přiznán i dědicům svobodných osob učitelských po případě těm, kteří prokáží, že je v delší nemoci ošetřovali;
- l) poloviční příplatek aktivní budiž započítán do pense, poněvadž jsou srážky pro výslužné u moravského učitelstva nejvyšší ze všech zemí;
- m) zaopatřovací požitky vdov po těch učitelích, kteří zemřeli před 1. lednem 1900, budtež zvýšeny o 25 ⁰/₀, nejméně však na 800 K.

Všimneme-li si jaké služné má státní úřednictvo, důstojnictvo (a přídavky, které se často rovnají služnému!), advokáti (při konkursu záložny mělnické podal advokát Tieftrunk účet na 432.224 K. Soudně byl tento účet upraven na 88.093 K. Správce podstaty Jos. Legler žádal 98.537 K čili 80 K denně. Byla mu však odměna stanovena na 55.977 K) — nelze říci, že by požadavky učitelstva byly neskrovné.

Učitelstvo v Čechách vlastní statečností vymohlo si zlepšení platů (kéž by tato statečnost neopouštěla učitelstvo ani tenkrát, když se jedná o povinnosti!), neoddá se však klidu, nýbrž půjde v nový boj, aby

zjednalo sobě ostatních podmínek řádné učitelské práce a řádného rozvoje školy národní. Jsou to (dle „Českého Učitele“ čis. 22.):

1. Náležité (akademické) vzdělání učitele.
2. Přiměřený plat a zabezpečení slušných bytů.
3. Možnost dalšího vzdělání učitelstva knihami, cestováním, odbornými kursy a t. p.
4. Spravedlivé obsazování míst v celé české vlasti.
5. Volnost přesvědčení vědeckého, náboženského, politického i sociálního.
6. Zaručená nepřesaditelnost učitele.
7. Svobodná práce ve škole.
8. Stavovská samospráva.
9. Vědecký, rozumný, lidský, svobodomyslný a odborně vzdělaný dozor.
10. Spravedlivý disciplinární řád.
11. Podpora od rodin:
 - a) řádnou předpravou předškolskou,
 - b) shodou se školou.
12. Podpora od občanstva a veřejnosti.
13. Podpora od úřadů. Ochrana proti tyranii a zákeřnictví.
14. Veřejná kvalifikace.
15. Odstranění příčin, proč lid školu a učitele nenávidí.
16. Vyrovnaní sociálních protiv.
17. řádně opatřené a vypravené školy.

Příště dále.

Nezapomínejme na Ústřední Matici školskou!

Dnes celý svět katolický modlí se za velikého papeže Lva XIII., neboť jest tomu právě 25 let, co stal se nástupcem sv. Petra.

Jaroslav Vrchlický, náš první básník, naplnil dne 16. února t. r. 50 let svého veleplodného života.

Resoluce amerických katolíků o škole. První Ústřední Jednota amerických katolíků konala počátkem října sjezd v St. Louis. V amerických Spojených Státech obecné, veřejnými prostředky udržované školy, jsou necírkevní. — Na sjezdu přijata resoluce: „Rozhodně zavrhuje, aby stát si osoboval veškerá práva nad školou; právo a povinnost výchovy dětí patří výhradně rodičům. A jen tehdy, když rodičové zanedbávají tyto své svaté povinnosti, má stát právo na výchovu dětí. Vybízíme proto všechny katolické rodiče, aby vším úsilím postavili se na odpor jakýmkoliv nepřátelským snahám proti katolické škole. Nechť nikdy rodičové nezapomenou, že velice prohřešují se proti svým povinnostem, posílajíce dítky do škol, v nichž jejich víra a mravy jsou v nebezpečí. Rozhodně odsuzujeme nesvědomité bezpráví, páchané donucovacími zákony školními. Nejvýš nespravedlivými pro katolíky jsou dvojnásobné daně, zaviňované nákladem na veřejné školy a spolu udržováním svých vlastních škol pro tisíce dětí. Vrcholem všeho bezpráví jest žádati, aby školní knihy dětem veřejných škol byly prodávány na útraty katolických poplatníků, kteří svým dítkám

knihy kupovati musejí. Tyto socialistické a anarchistické snahy musíme my katolíci co nejrozhodněji zavrhovati a proti nim co nejúsilovněji bojovati.“

Národ a škola XXIV. 2.

Umění ve výchově. Na letošním německém sjezdu o letnicích v Kamenici v Sasku konaném přijal sjezd velkou většinou střízlivou resoluci navrženou Riesem tohoto znění: „Německý učitelský sjezd vítá nové umělecko-paedagogické snahy s radostí, jsa přesvědčen, že z nich vzejde pro školu a dům vnitřní obohacení a ušlechtění. Ale pokládá té doby v nově vznikající paedagogické a umělecké problémy ještě za dosti nejasné, aby nyní již mohl činiti usnesení nesoucí se za podrobnostmi.“ — Tím, jak napovídají hlavní německé časopisy paedagogické, odzvoněno otázce této, která poslední léta nadělala v Německu a také u nás tolik ruchu a hluku, odzvoněno říkajíc umíráčkem. Za příčinu překvapujícího zjevu toho vytýká „Deutscher Schulmann“, že se v otázce té lučiště příliš napíná, tak že se přestřeluje, některým zase se nezdá býti idea umělecké výchovy dosti psychologicky odůvodněna; pro jiné zase běží prý tu o paedagogickou modu.

Učitel XIII. 27.

Pestalozziho zásady vyučovatelské vytýká J. Morf ve svém díle „K životopisu Pestalozziho“ tyto: 1. Základem vyučování jest názor. 2. K názoru druží se cvičení řeči. 3. Čas učení není dobou posuzování a kritiky. 4. Vyučování počínejž vždy případy nejjednoduššími a postupuj dle stupně vývoje dětského, t. j. v řadách psychologických. 5. Při každém podnětu učebním prodlemež tak dlouho, až žák učebnou látku volně a vědomě ovládá. 6. Vyučování ať sleduje cestu vývoje, ať se nepodává výklady, učením se a sdělováním. 7. Vychovateli budiž individualita žákovy svatou. 7. Hlavním cílem elementárního učení není, aby žák zjednal sobě vědomosti a dovednosti, nýbrž aby se rozvíjely a posilovaly jeho duševní síly. 9. Z vědění vyplývejž umění a z umění dovednost. 10. Obcování učitele se žákem, především také školní kázeň, založena a ovládána budiž láskou. 11. Vyučování podřízeno buď účelům výchovným. (Paed. Jahrbuch.)

Paedag. Rozhledy, XVI. 4.

Stravování školní mládeže chudé jest nejpřednější současná otázka, již se všude věnuje péče. V Londýně bylo loni stravováno zdarma 55.000 dítek. Nynější školní rada nařídila, aby se tak dalo na účet obce ve všech školách; navrhuje se, aby stravování mládeže organisovalo se všeobecně z prostředků státních. Bylo vypočítáno, že v Londýně žije 30.000 dětí bez teplého oběda. V Paříži jsou zřízeny nákladem obecním zvláštní stravovací kantiny, ve kterých v roce 1897 bylo školní mládeži za levný peníz poskytnuto 2 miliony obědů a přes 5 milionů obědů zdarma. Ve prospěch těchto žákovských stravoven koná se každoročně sbírka ve všech školách pařížských. V Dánském sněmu podány návrhy na stravování školní mládeže nákladem země; v zemi té napočteno 52.000 dítek postrádajících pravidelné stravy. — I u nás v četných větších městech postaráno o stravování školní chudé mládeže šlechtnými dobrodinci.

K.

Vliv bídy na organismus člověka. V rozhledech „Revue blanche“ píše Alfredo Niceforo o vlivu bídy na lidský organismus. Prokazuje, jak proletářové bývají poškozováni svými nezdravými a nedostačitelnými životními poměry na těle a duchu. Dokazuje statisticky, že děti chudých bývají průměrem o 2—3 cm menší nežli zámožných téhož plemene a věku. Měřením lebky zjištěno, že objem lebek zámožných bývá o 4 cm větší, a ve váze mozku prý se také jeví podobný rozdíl. Se skrovným tělesným vývojem dětí spojena bývá přiměřená tupost všech smyslů, a také menší morální citlivost.

K.

Smírčí soud učitelský. V B. Pardubické přijat byl návrh na zřízení smírčího soudu k odstranění sporů mezi učiteli, jimiž často zbytečně k hanbě učitelstva nadřízené úřady se obtěžují. K tomuto návrhu připojila se také B. Holická, která žádá, aby spory mezi osobami učitelství byly vyřizovány smírčím soudem, voleným podobně, jako smírčí soud ve věcech spolkových. Tím ubylo by mnoho malicherných žalob, kterými až dosud zabývala se okr. školní rada k malé cti stavu učitelství.

Interpelace posl. Černého a soudruhů. Posl. Černý interpeloval ministra vyučování v záležitosti nesnesitelných poměrů v okrese Strakonickém v učebnách pod školním inspektorem Sedláčkem, jenž porotním líčením byl usvědčen ze špatného užívání svěřeného sobě úřadu. Na konci své obšírné interpelace se táže: „Uznává Vaše Excellence správným, aby ještě dále tento tyran inspektor ve své funkci byl ponechán? A bude-li po zásluze odstraněn, hodlá Vaše Excellence přesaditi jej na jiný okres, ne z důvodu, aby ochutnal radosti nuceného přesazení, ale z toho důvodu, aby jako ředitel nemohl dále zasedati v okresní radě školní a dále mstíti se na svých obětech?“

Sleva na dráze pro výlety žákovské. Moravská zemská školní rada vynesena z 26. listopadu 1902 upozorňuje na následující sazební ustanovení: Žákům a žákyním všech rakouských učilišť práva veřejnosti požívajících, poskytuje se při společných výletech za dozoru učitelů konaných bez ohledu na vzdálenost a počet účastníků 50% slevy normálního jízdného pro osobní vlaky stanoveného ve II. a III. třídě vozové při osobních a smíšených vlacích. Stejně výhody požívají učitelé. Výlety takové dlužno ohlásiti, legitimujíc se, nejméně o 24 hodin dříve u stanice, odkud se vyjede. Stejně výhody požívají také školou povinné děti cestující společně za dozoru učitelů k birmování.

Časopisy místo čítanek. Americký paedagog prof. W. Lynch navrhuje zcela vážně, aby místo čítanek četly se ve škole časopisy. Nejen, že prý bude pro četbu větší zájem, nýbrž mimo to naučí se mládež účtě k časopisům. K.

Vzácný velký dar. Neznámá šlechtná osoba odevzdala p. poslanci dru. Hrubanovi, jakožto předsedovi „Maticy Cyrillo-Methodějské“ v Olomouci obnos 12.000 K jakožto dar pro tento důležitý katolický školský spolek. — V Budapešti zemřelý architekt ryt. Ignác Wechselmann poručil 2 miliony korun na zřízení pensijního ústavu pro učitele a učitelky obecných škol a 140.000 korun pro ústav slepců.

Drobnosti. Subvence na vycházky. Českému ústavu ku vzdělání učitelů v Praze povolilo ministerstvo kultu a vyučování obnos roční 500 K na pořádání vycházek s chovanci ústavu r. 1903. — Šetří se — na učitelstvu. V království Českém ušetřilo se od r. 1880 do 1889 tím, že nevypsán konkurs v pravý čas, 3,428.982·14 korun, a od roku 1890 do 1899 2,262.983·38 korun, tedy za 20 roků plných 5,691.968·52 K. — Školy a hřebčince. „Vinohradské Noviny“ povšimly si křiklavých dvou cifer ve státním rozpočtu na rok 1902. Jest tam položka 5,678.040 K na školství a položka 4,217.091 K na hřebčince. Proti loňskému roku jeví se v cifrách těch pokrok. Na školství se věnuje letos o 82.000 K více proti lonku, na hřebčince však o celých 282.000 K! InSTITUTE hřebčinců souvisí ovšem s militarismem a ten potřebuje mnohem více zdravého a statného koňstva, nežli vzdělaného, práv svých vědomého mužstva. — Placená školní návštěva. V Nov. Yorku zřízena byla obcí dívčí pokračovací škola. Žačky učí se šití a lehčím řemeslným pracím, aby si odvykly lenošnou pohodlnost. Každá žačka dostává prý za návštěvu týdně

12 K platu. — Co stojí vyučování jednoho žáka ročně. Roku 1901 bylo na Moravě 136 škol měšťanských, 2430 škol národních a úhrnem 400.303 žáci, jež vyučovalo 6449 učitelů. Veškeren náklad na vyučování po odražené vydání pensijních, jež si hradí svými příspěvky učitelstvo, byl 11,312.712 K. Stálo tedy vyučování jednoho žáka 28 K čili 14 zl. — Ze statistiky školské. Ve vzdělaných zemích celé země jest nyní okrouhle 700.000 obecných škol, do nichž chodí na 60 milionů dětí. Roční vydání na obecné školství činí přibližně 2¼ miliardy korun. Na jednu obecnou školu připadá průměrně 86 dětí a 2 osoby učitelské, roční vydání na jedno dítě školní činí průměrně 42 K. (Učitel 30.). — Bavorský učitelský sirotčinec má 1,435.567 marek základního jmění. Na podporách rozdál vloni 66,747 marek. — Osmiletá žačka odsouzena pro urážku císaře Viléma. Soud v Jinovraclavi v pruském Polsku odsoudil 8letou (!) Kopcovou, polskou žákyni druhé třídy obecné školy, na 14 dní do vězení. Dítě se dopustilo „urážky Jeho Veličenstva“ tím, že za přítomnosti císařských manželů v Poznani mezi žákyně rozdávanou broží hodila na zem a nechtěla ji zvednouti, poněvadž německý císař jest nepřítel Poláků a nechává trýzniti polské děti, které se chtějí modliti polsky a ne německy. — Škola závislá na selce. Dle „Mor. Kraje“ stal se v „Nestlbergu“ v Dol. Rakousích následující případ: Mladší učitel J. Grasmann byl přidělen k jiné škole, protože selka, u níž se stravoval (v místě nebylo totiž hostince), onemocněla a on byl bez jídla. Škola nestlberská byla tak dlouho bez učitele, až selka se vystonala. K neuvěření, ale pravda!

Knihy a časopisy redakci zaslané.

Václava Kosmáka sebrané spisy. Sešit 44. a 45. Tiskem a nákladem papežské knihtiskárny benediktinů rajhradských.

Nová země na severu. Výprava kapitána Otty Sverdrupa k severní točně. Sešit 2. Nakladatel J. Otto v Praze, Karlovo nám. 34.

Illustrovaný svět. Sešit 16. Nákladem J. Otty v Praze.

Causeries françaises. Vydává nakladatelství Kabátníka a spol. v Jičíně redakcí prof. Jos. Kubína. Sešit 6.

Slezské číslo. Knihovnička „Času“ č. 35. Cena 1 koruna.

Obrázková čítanka pro mladé přátele zvířat. Vydal Spolek k ochraně zvířat pro království České. V komisi knihkupectví A. Reinwarta v Praze. Cena 30 h.

Dámské modní listy. Nakladatelství Kratinovy První modní akademie v Praze, Melantrichova ul. č. 463.

Čechie. Obrázkový a zábavně-poučný měsíčník pro českou domácnost. Řídí Jan Pauly. Sešit 2. Příště dále.

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová, učitelka v Brně, na Petrově č. 1.

———— Pouze administraci posílá se předplatné. ————

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Příspěvky se honorují.

Inserty účtují se levně.